

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

צ.

עין משפט
נר מצוה

(א) תרומה פ"ט מ"ד,
 (ב) קדושין נד. (ושי"ג),
 (ג) סוטה מט. יומא טו.
 (ד) (מספ"י) דסוטה פ"י"ג,
 (ה) (שבת קב. ושי"ג),
 (ו) (דברים כה.) (ו' [כ"ל]
 דמנן. והיא משנה בתרומות
 פ"א מ"ט.) (דברים כ"ו),
 (ז) גי' רש"י דשבת,
 (ח) (כ"ג אמור ס' קה),

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר"מ דאמר מעשר
 שני ממנו. (ב) שם וברי
 יהודה הא כל"ל וזאת ו'
 נמחק:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה בית פאני.
 הדיקף חיובין. ע"י סנהדרין
 י"ד ע"ב כ"ש"י ד"ה בית
 פאני ומנחות פ"ט ע"ב ד"ה
 חוץ לחומת: תוב' ד"ה
 אבל וכו' וגורו אבוי שבת'
 ע"י ר"ה דף כד ע"ב מוב'
 ד"ה שאני ועיין ב"ח ר"ש
 הלכות כלאים:

והדשות. דישת שזלין בתרומה וזמעשר כגון שהקדימו בשזלין:
אין עובר. בלא תחסוס: משום דגמר מלאכתו למעשר
 משעת דישה: **תרומה ומעשר.** דתסם דייש לאו בתרומה ומעשר
 משתעי קרא דאין תרומה ומעשר סתם אלא מן המירוח ואילך
 כדכתיב (במדבר יח) כדגן מן הגורן:

מפני מראיה העין. שלא יאמרו
 עליו שהוא חוסס: **זול.** מלא אגרוף:
בטרסקלין שזפיה. שק או טרסקל
 תולין בלארעה והמאכל בתוכו ואוכלת:
נכרי הדש בפרטו של ישראל. אינן
 עובדים הצעלים שאמרו לו חסוס
 פרתי ודוש זה תצואה שלך אין
 עליהם עבירה לא תחסוס: **גידולי**
תרומה. שזרעה וגידלה הגידולין
 תרומה מדרבנן וזה אחד משמנה
 עשר דבר שרצו בית שמאי על בית
 הלל ביציאות שבת (שבת פ"ז) וכיון דלאו
 תרומה מדאורייתא היא קרינא ציה
 דייש סתמא: **בשלמא גידולי תרומה**
תרומה. מדרבנן ואליטריין לאשמועינן
 דעובר: **גידולי טבול.** תצואה
 שנמרחת בכרי וזרעה צטיבלה הרי
 היא כשאר חולין ואוכל הימנה עראי
 עד שימרח דכיון דזרעו לזה צטייל
 ליה איסוריה. ובתרומה הוא דגזור
 כדמפרש התם גזירה משום תרומה
 טהורה ציד ישראל שמה זרענה
 להפטור שלא יתננה לכהן אי נמי
 משום תרומה טמאה ציד כהן דלמא
 משהי לה לזרעה ואתי זה לדי
 תקלה: פלוגתא דר' מאיר ור' יהודה
 בקדושין (דף ע"ב): **ממון גבוה.** ולא
 קרינא ציה בדיש. ובגין תרומה
 מיתוקמא שהיתה פרה של ישראל
 שאסור להאכילה תרומה ואפילו אם
 דש זה כהן דתניא^א כהן ששכר פרה
 מישראל אע"פ שמוזנותיה עליו לא
 יאכילנה כרשיני תרומה: **סיני דמי.**
 דליהו מעשר קודם לדיש: **כגון**
שהקדימו. וקרא שם עליו בשזלין:
וולר"י. כיון דשם מעשר עליו לר'
 יהודה נהי נמי דממון הדיוט הוא:
הא צני חומה. שאסור לאכלו חוץ
 לחומת ירושלים והכי אתי לאו דלא
 תחסוס דמי לאו דלא תוכל לאכול
 בשערין^ב: **צית פאגי.** היקף חיובין
 של ירושלים שהוסיפו עליו קרוי
 צית פאגי. ונראה לי שהוא לשון
 כבישתה של עיר שנגב"א בלע"ז
 כדאמרינן פרק קמא (דף ע"ג) זה
 קנה חמור וצית פגיה: **כאן במעשר**
דמאי. דליתיא אלא מדרבנן. הלווקח
 מעם הארץ שחייבו להפריש מעשר
 שני על הספק ולהעלותו לירושלים:
אף הוא. יוחנן כהן גדול צמס'
 סוטה (דף מ"ח): **ציתל אה הודיו.**
 של מעשר ואפילו של חברים שאין
 לומר בערתי הקדש מן הבית וגם
 נתחיו ללוי לפי שלא היו נוהגים
 מעשר ראשון ללוי כהלכתו דרחמנא
 אמר ללוים וקיסניהו עורא וזהו
 לתמו לכהנים: **וגור על הדמאי.**
 בלווקח מעם הארץ שפירש הכל
 מספק מפני שהטבול עון מיתה חוץ
 מן התרומה שלא גזר להפרישה ולא

והדשות כמעשר ובתרומה אינו עובר משום לא תחסום. פי'
 זקונטרס דתסם דייש לאו תרומה ומעשר שאין
 רגילות להיות תרומה ומעשר אלא אחר מירוח תימה דל"כ אפילו
 הן חולין מתוקנים לא יעבור דאין רגילות להיות מתוקנים קודם
 מירוח ונראה דטעמא משום דכתיב

והדשות בתרומה ומעשר אינו עובר משום
 בל תחסום אבל מפני מראית העין מביא
 בול מאותו המין ותולה לה בטרסקלין שבפיה
 ר"ש בן יוחאי אומר מביא כרשינים ותולה
 לה שהכרשינים יפות לה מן הכל ורמינהו
 פרות המרכסות בתבואה אינו עובר משום בל
 תחסום והדשות בתרומה ומעשר עובר משום
 בל תחסום ונכרי הדש בפרתו של ישראל
 אינו עובר משום בל תחסום וישראל הדש
 בפרתו של נכרי עובר משום בל תחסום
 קשיא תרומה אחרונה קשיא מעשר אמעשר
 בשלמא תרומה אחרונה לא קשיא כאן
 בתרומה כאן בגידולי תרומה אלא מעשר
 אמעשר קשיא וכי תימא מעשר אמעשר נמי
 לא קשיא כאן במעשר כאן בגידולי מעשר
 בשלמא יגידולי תרומה אלא יגידולי
 מעשר חולין יגיהו דתנן^ג יגידולי יטבל
 וגידולי מעשר שני חולין אלא לא קשיא הא
 במעשר ראשון הא במעשר שני ואיבעית
 אימא הא והא במעשר שני ולא קשיא הא
 רבי מאיר הא רבי יהודה הא ר"מ^ד דאמר
 במעשר^ה ממון גבוה הוא הא רבי יהודה
 דאמר מעשר שני ממון הדיוט הוא היכי דמי
 כגון שהקדימו בשבולין ולר' יהודה^ו והא
 בעי חומה כגון שדש לפנים מחומת בית
 פאגי איבעית אימא לא קשיא כאן במעשר
 ודאי כאן במעשר דמאי השתא דאתית
 להכי תרומה אחרונה נמי לא קשיא כאן
 בתרומת ודאי כאן בתרומת דמאי בשלמא
 מעשר דמאי איכא אלא תרומת דמאי מי
 איכא והתניא^ז אף הוא ביטל את היודי
 וגזר על הדמאי לפי ששלח בכל גבול ישראל
 וראה שלא היו מפרשיין אלא תרומה גדולה
 בלבד אלא לא קשיא כאן בתרומת מעשר
 ודאי כאן בתרומת מעשר דמאי בעו מיניה
 מרב ששת היתה אוכלת ומתרות מהו משום
 דמעלי לה הוא והא לא מעלי לה או דלמא
 דחזיא ומצמצערא והא חזיא ומצמצערא אמר
 להו רב ששת תניתוה רבי שמעון בן יוחי
 אומר מביא כרשינים ותולה לה שהכרשינים
 יפות לה מן הכל שמע מינה^ח משום דמעלי
 לה הוא שמע מינה איבעיא להו מהו
 שיאמר אדם לנכרי חסום פרתו ודוש בה מי
 אמרינן כי אמרינן^ט אמירה לנכרי שבות הני
 מילי לענין שבת דאיסור סקילה אבל חסימה
 דאיסור לאו לא או דלמא^י לא שנת ת"ש
 נכרי הדש בפרתו של ישראל אינו עובר
 משום בל תחסום מעבר הוא דלא עבר הא
 איסורא איכא בדין הוא דאיסורא נמי ליכא
 ואיירי דתנא סיפא דישאלהו הדש בפרתו של
 נכרי עובר תנא רישא אינו עובר תא שמע
 דשלחו ליה לאבוה דשמואל הלין תורי
 דגבבין

דהתם לפי שהתחיל כבר לחרוש מפני דרכי שלום: **אבל הבא**
דאיסור לאו שרי. אע"ג דצמס' מו"ק (דף ע"ג) אמרינן^י דבשביעת וחולו
 של מועד אסור אמירה לנכרי התם משום דשבת ויו"ט דלא מילתא היא
 וגזרו אטו שבת: **דגבבין** זהו ארמאי. בשאלות דרב אחאי^{יא} מפרש
 שהיו קושרין דינר צבים של צהמה בחזקה והנכרי גונב הדינר ותולש
 הכס ומסרסו ולשון גבבין להו לא משמע הכי שלא באין לגנוב רק הדינר:
 מחלפי

מה א ב מ"י פ"ג מהל'
 שכירות הלכה ד ועי'
 בהשגות ובמ"מ סמג לארין
 קפד טוש"ע ח"מ ס' שלח
 סעף ח ועיין בה"ה:
 מו ג ד מ"י שם הלכה ג
 טוש"ע שם סעף ה:
 מז ה מ"י שם הל' ד ה:
 מה ו מ"י פ"א מהל'
 מ"א ז מ"י פ"ו מהלכות
 מעשר הלכה ו סמג
 עשין קלה:
 ג ה מ"י פ"ו מהלכות
 מעשר שני הלכה טו:
 ט ט מ"י שם פ"ג הלכה
 ז:
 נב י מ"י פ"ג מהלכות
 שכירות הלכה ד ה:
 נג כ מ"י פ"א מהלכות
 מעשר שני הלכה יג:
 נד ל מ"י פ"ט מהלכות
 מעשר הלכה א סמג
 עשין קלה:
 נה מ מ"י פ"ג מהלכות
 שכירות הלכה ד ה:
 נו נ מ"י שם הלכה ג סמג
 לארין קפד טוש"ע:
 נז ס מ"י פ"ו מהלכות
 שבת הלכה א סמג
 לארין סה טוש"ע ח"מ ס'
 שז סעף ב:
 נח ע מ"י פ"ג מהל'
 שכירות הלכה א סמג
 לארין קפד טוש"ע ח"מ ס'
 שלח סעף ו:

לעני רש"י

ושבגל"א יציגל"א.
 חומה הקיפה את העיר.
 ירו"ל ר' (י"ל) י"ד.
 לשלשל (נאמר בפרה).

גזר על הדמאי לפי ששלח בכל גבול ישראל וראה שהיו עמי
 הארץ מזולזין במעשרות ולא היו מפרשיין אלא תרומה גדולה:
תרומה מעשר. שהלוי מפרש לכהן מעשר מן המעשר והוא
 קרוי תרומה ואסור בתרומה: **ומסרו.** חולי מעיים וקורין
 אותו ריו"ל מוילתא רעי ללול כמים והמטין קשין לה: **חסוס**
פרטי ודוש זה. דישה שלך: **אמירה לנכרי שבות.** מדרבנן:
 ומגמתין

צ: השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

(א) סנהדרין נז: (ב) [מקפ] דלואיס פ"ה (ג) א פנהדרין (ד) [דברים סה] (ה) ובסנהדרין ע"א. משמע של ה"ה היה כהן,



הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה ריש לקיש וכו' נפקא ליה לריש לקיש:



גליון הש"ס
גמ' בעא מיניה רבי יוחנן מרבי סיבא. גירושלמי פ"ט דמרומוס אמר שאל כן ר"ע לרשב"י והשיב לו כאלו השיב רבי יוחנן לרבי יוחנן:



מוסף רש"י
הסמה בקול. לפרה דשה ובשורה לאכול חסמה בקולו (סנהדרין סה:). והנהיגה בקול. מנהיג כללית, לייש משום לא תכרוש בשור ובחמור (סח:).

ומגניחין יסונו. ומסרסין אותם ואח"כ מחזירין לצעלים ומאזכרת צעליו ישראל גונזו הנכרי שהו מכירו ומסרסו כדי שיהא יפה לחרישה: ויזדנון. ולא יהנה ישראל צעירה. הוא עשה כדי שיהא יפה לחרוש לפיכך יקנסוהו שלא יחרוש צו. אלמא צאיסור דלאו נמי אסורה אמירה לנכרי: **צני מערבא.** דשלחו

ליה לצדקה דשמואל הכי: **צנירא לכו כרבי חידקא.** צנעהדרין צפרק ד' מיתות (דף טו:). **וקא עבר.** זה האומר לסרס: **משום לפני עור לא סתן מכשו.** אכל דבצר שאין הנכרי מוחר עליו אימא לך שרי: **לשחיטה.** שלא יועיל סירוסן להעלות צדמיהן אכל לחרישה לא צדמיהן יקרין משום סירוסן: **דיין שקנספ עליהן מכירה.** דלא טרע כולי האי אלא שיחרוש צו והא לא תפקיים מחשבתו: **כאחר דמי.** ודיו חס מכרו לו: **מחלפו אהדי.** שוריים שלהן שגנבו נכריס מכריהם וסרסוס: יש צו לה קוז צפיה. ואינה יכולה לאכול מן הדישה: **מסו.** מלוא ליעלה או אין מלוא ליעלה: **הרצין לה ארי.** ולאיתמו אינה אוכלת: **קטנולא.** עור שלוק והצדמה מהלכת על גבי וחינה רואה את הדישה מי קרינא ציה צדישו או לא: **פשוט מהא.** מתניתא: **הדא.** מהך צעיר: **צעל הפרה.** שהשכיר פרתו לדוש זה: **פקיע עמיר.** קשין של שובלין שדושו והוה כפורס קטנולא ומיפשוט מינה דשרי: **מעיקרא.** כדי שתמלא כריסה קשים קודם שתכנס לדוש: **מחזון.** קודם שמיכנס לדוש: **מניס אידי.** כהן היה: **להבדיל בין הקדש.** צתריה כתיב משמע כדי שידע להבחין בין עבודה קדושה למחוללת ואי שמי ועייל מ"מ שכור הוא ולא ידע להבדיל: **החוסם את הפרה.** ולא העצירה על הדישה וחצירו דש זה: **וכן המווג.** שור וחמור לקרון וצא חצירו והנהיג. פטור הראשון ואינו חייב אלא הדש דלא תדוש צחסימה קאמר רחמנא (דברים כה) וגבי כללית נמי לא תכרוש כתיב (שס כג) ואינו לוקה אלא זה המנהיג: **הסמה בקול.** כשהיתה שוחה לאכול היה גוער זה: **והנהיגה בקול.** בכללית ואינו אוחז במרדע: **הויא מעשה.** והוה ליה לאו שיש צו מעשה ולוקין עליו: לא

מחלפי אהרדי. שלא מדעתו היו מסרסין אותו ומ"מ היו מחלפין שמא לא יאמינו העולם שהיה שלא מדעתם או משום שלא יאמרו אחרים לנכרי לעשות כן ויאמרו שלא מדעתנו עשו: **ישב** זה קוין בפיה מהו. וא"ת הא אמרין לקמן לא תדוש

צחסימה וי"ל דה"מ כחסימה צחון כדי שלא תאכל אכל הכא שיש לה מאליו צני דלמא הוא כחלתה: **רבי ארי מבחזין.** את"ל ישב לה קוז אסור לפי חסימה צגופה אכל ארי שהיה רחוק ממנה לא הוא חסימה ואת"ל דארי נמי הוא חסימה היינו משום דמפחד הארי אינה אוכלת אפילו היא רעיה הרבה אכל צעמד צנה צחון אינה נחממת כל כך: **עמד בנה מבחזין מהו.** אית ספרים דגרסי העמיד ואפילו הכי לא פריך חסימה מעלייתא היא משום דאינה מנחת כל כך מלאכול צעזילו כמו מפחד הארי דפרשיט: **רבי יוחנן אמר חייב עקיבות שפתיו הוי מעשה.** מימה דצ"ג א' דשזועות (דף כה). אמר רבי יוחנן אומר היה רבי יהודה משום ר' יוסי הגלילי כל לאו שאין שיהא צו מעשה אין לוקין עליו חזון מנשבע ומימר ומקלל חצירו צסס והלא רבי יוחנן גופיה קאמר הכא דעקימת שפתיו הוא מעשה א"כ נשבע ומימר ומקלל חצירו צסס אמאי מחשיב אותו לאו שאין צו מעשה וי"ל דלא קאמר רבי יוחנן דעקימת פיו הוא מעשה אלא הכא משום דצדיצוריה קעביד מעשה שהולכת ודשה צלא אכילה דלאמרינן צריס תמורה (דף ג:). אהיה דחון מנשבע ומימר ומקלל חצירו אמר ליה רבי יוחנן למתא לא תיתי מימר דצדיצוריה קעביד מעשה ולהכי פריך הכא ר"י לריש לקיש ממימר דחשיב מעשה משום דצדיצוריה קעביד מעשה אכל נשבע לא עביד צדיצוריה מעשה דמוקי לה התם צאכלתי ולא אכלתי וא"ת דצסוף פרק ד' מיתות (סנהדרין דף סה). וס: ד"ה הויל) קאמר ר' יוחנן דעקימת שפתיו דמגדף לא הוי מעשה משום דיטנו צלצ ופריך והתניא ילא עדים זוממים שאין צהן מעשה ומשני אלא שאני מגדף הויל וישנו צקול ופריך וקול לרי יוחנן לאו מעשה הוא והא חסמה צקול לרבי יוחנן חייב ומשני שאני עדים זוממים דיטנן צראייה והשתא היכי פריך מחסמה צקול אמגדף דלא עביד מעשה צדיצוריה וי"ל דלאו אמגדף פריך אלא אעדים זוממין ועלייהו פריך וקול לרי יוחנן לאו מעשה הוא דצדיצוריהו מתעביד מעשה שמתחייב הנדון ומשני שאני עדים זוממין הויל וישנו מעשה הויל וישנו צקול דלא עביד צדיצוריה מעשה ואין צריך תו לטעמא שכן ישנו צלצ והיינו טעמא נמי דמסית ומקלל אציו דממעט להו צת"כ מועשה דהתם אינו לא צלצ ולא צראייה אלא על כרחך משום דיטנן צקול ופריך דצ"ק דכריתות (דף טז). לא קאמר טעם דמגדף דיטנו צקול אלא קאמר מגדף ישנו צלצ ועדים זוממין ישנו צראייה אסוגיא דסנהדרין סמך וצקונטרס גריס שאני עדים זוממין הויל וישנו צקול ולא גריס שאני מגדף משום דאי הדר ציה מטעמא קמא דהויל וישנו צלצ אס כן לפי המסקנא דסתר טעמא דהויל וישנו צקול הוה ליה למיהדר לטעמא קמא ולמימר שאני מגדף הויל וישנו צלצ ואין נראה דלמסקנא נמי לא סתר טעמא דהויל וישנו צקול לענין מגדף ומסית ומדיח דפרשינן דצדיצוריהו לא מתעביד מעשה: **רייש קייש אמר פשור עקיבות שפתיו לא הוי מעשה.** ואס תאמר והא צריס אלו הן הלוקין (מכות דף ג:). אמרין הא דצעין לאו שיש צו מעשה משום דכולהו לאו גמרינן מלאו דחסימה משום דסמך ליה ארבעים יכנו לא יוסף וחסימה יש זה מעשה והשתא לריש לקיש דחסימה צקול לית זה מעשה נימא דלקי וילף צכולהו דלקי אלאו שאין צו מעשה ואמאי פטר הכא צחסימה גופה כי אין זה מעשה ויש לומר דצבר ריש לקיש דעיקר קרא לא איירי אלא צתתס חסימה דאית זה מעשה אי נמי נפקא (ה) לריש לקיש כאדיך שנויא דמכות (סז) דדריש מלעשות דאין לוקין אלא צלצו שיש צו מעשה ואס תאמר דצאלו הן הלוקין (שם טו:). פליג רבי יוחנן וריש לקיש צשצושה שאוכל ככר זו היום ועבר היום ולא אכלה דר' יוחנן פטר ליה משום לאו שאין צו מעשה ור"ל פטר ליה משום התרת ספק אכל לאו שאין צו מעשה לעלו וליכא למימר דלציצא דר' יהודה קאמר וליה לא צצירא ליה דממשע צתר הכי דפליגי אמילתא דר' יהודה דאמר גבי לא תותירו מננו עד צקר צה הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו דייק ר' יוחנן טעמא דצא הכתוב הא לא צה הכתוב לוקין עליו דהתרת ספק שמה התרתא וריש לקיש דייק טעמא דצא הכתוב הא לא צה הכתוב לוקין אלאו שאין צו מעשה ולוקין עליו ואי אציצא דרבי יהודה

תורה אור השלם

- 1 לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מבטל ויראת פאלהיך אני יי: ויקרא י"ד
- 2 וכן ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבאבם אל אהל מועד ולא תמתו זקת עולם לירחיבם: ויקרא י"ט
- 3 ולהבדיל בין הקדש ובין החל ובין הקטא ובין הקטור: ויקרא י"י